

Паперова копія
електронного
документа

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepр.gov.ua, ідентифікаційний код 43672853

На № _____

**Відокремлений підрозділ
«Південноукраїнська АЕС»
Державного підприємства
«Національна атомна
енергогенеруюча компанія
«Енергоатом»
м. Южноукраїнськ
Миколаївська область, 55000**

Про оцінку впливу на довкілля

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України за результатами опрацювання матеріалів планованої діяльності Відокремленого підрозділу «Південноукраїнська АЕС» Державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» «Завершення будівництва Ташлицької ГАЕС. Введення гідроагрегатів № 3 – 6 (м. Южноукраїнськ Миколаївської області) (Коригування) з підвищенням рівня Олександрівського водосховища на р. Південний Буг з позначки 16,0 м до позначки 16,9 м» (реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (далі – Реєстр) – 2022749672), у межах компетенції, повідомляє наступне.

Згідно з документами, внесеними до Реєстру, планованою діяльністю передбачається завершення будівництва Ташлицької ГАЕС в рамках поетапного введення в дію потужностей Ташлицької ГАЕС в складі трьох гідроагрегатів та подальшого завершення будівництва гідроагрегатів №№ 4 – 6 з поетапним підвищенням нормального підпірного рівня (НПР) Олександрівського водосховища на р. Південний Буг з відмітки + 16,00 м до відмітки + 16,90 м.

Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі – Закон) та Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1026 (далі – Порядок) суб'єкт господарювання передає уповноваженому центральному органу документацію для надання висновку з оцінки впливу на довкілля.

За результатами опрацювання матеріалів встановлено, що наявна інформація та наведені в звіті з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт з ОВД)

UB
Міндовкілля
№25/5-21/5300-23 від 07.04.2023
КЕП: Крамаренко О. В. 07.04.2023 13:39
26B2648ADD3032E1040000009AA43400B50DA900
Сертифікат дійсний з 21.09.2022 00:00 до 20.09.2024 23:59

дані з оцінки впливу планованої діяльності «Завершення будівництва Ташлицької ГАЕС. Введення гідроагрегатів № 3 – 6 (м. Южноукраїнськ Миколаївської області) (Коригування) з підвищенням рівня Олександрівського водосховища на р. Південний Буг з позначки 16,0 м до позначки 16,9 м» на фактори довкілля не відповідають вимогам частини другої статті 6 Закону, не дають можливості в повній мірі дослідити вплив на довкілля при реалізації планованої діяльності та визначити допустимість чи обґрунтувати недопустимість провадження даної планованої діяльності, також визначити екологічні умови її провадження.

Відповідно до частини п'ятої статті 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» відмовляємо у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля Державному підприємству «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом».

У відповідності до вимог Закону та Порядку, а також інших нормативно-правових актів за результатами розгляду документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля встановлено зауваження.

1. Суб'єктом господарювання порушено процедуру громадського обговорення.

Листом Міндовкілля від 05.08.2022 № 25/4-21/10110-22 надано зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягають включенню до Звіту з ОВД, зокрема у додатках вкладено п'ятнадцять звернень. Крім того, листом Міндовкілля від 09.08.2023 № 25/4-21/10300-22 на додаток до вищезазначеного листа надано ще два звернення від громадськості, які подані вчасно і є обов'язковими для врахування.

Однак, у таблиці 10.1.1 «Перелік зауважень та пропозицій, що надійшли до уповноваженого центрального органу після оприлюднення ним повідомлення про плановану діяльність» Звіту з ОВД зазначено відомості про врахування/відхилення не всіх зауважень, що надійшли.

Так, зокрема, не враховано п. 5 зауваження громадянки І. Тимченко від 03.08.2022, зауваження громадян О. Прутяна, М. Плеханова, Р. Бойка, І. Шполянського, М. Судіна та колективне звернення С. Старченка, Р. Вакуліна, В. Осінцева, А. Надобка.

2. У Звіті з ОВД зазначається, що планована діяльність розташована на земельних ділянках переданих ДП «НАЕК «Енергоатом» у постійне користування, із них 27,7218 передані під «хвостову» частину на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 20.06.2006 № 841. Провадження планованої діяльності не потребує додаткового відведення земель (с. 118 – 119).

Також, у Звіті з ОВД вказується про втрату земельних угідь внаслідок переформування берегів, та передбачено берегоукріплення додаткових ділянок Олександрівського водосховища (по правому березі на ділянці довжиною – 2700,0 м; по лівому березі – 1000,0 м). Однак у Звіті з ОВД відсутня будь-яка інформація чи картографічні матеріали, згідно з якими можна ідентифікувати зазначені земельні ділянки.

У Звіті з ОВД відсутні відомості щодо інших територій, що потрапляють під затоплення внаслідок підняття рівня Олександрівського водосховища до відмітки 16,9 м та не зазначено межі затоплення вказаних територій.

3. У Звіті з ОВД наведено суперечливі відомості щодо використання водойми-охолоджувача для будівництва верхньої водойми ТГАЕС.

У Звіті з ОВД зазначається, що проектом добудови Ташлицької ГАЕС не передбачено використання Ташлицької водойми-охолоджувача в якості верхньої водойми ТГАЕС (с. 78).

Однак, надалі у Звіті з ОВД вказується, що в якості верхньої водойми використовується відсічна частина Ташлицького водосховища від водойми-охолоджувача АЕС (с. 89) та про збільшення об'єму верхньої водойми за рахунок відділення частини Ташлицької водойми-охолоджувача відсічною греблею, яка буде створена в районі автодорожнього мосту (с. 32, 174).

4. Відповідно до картографічних матеріалів Звіту з ОВД (рис. 3.8.1 – 3.8.3), вбачається, що територія планованої діяльності (затоплення Олександрівського водосховища) розташована в межах природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Проте, у Звіті з ОВД не вказана інформація щодо площі затоплення територій природно-заповідного фонду (НПП «Бузький Гард», РЛП «Гранітно-степове Побужжя») та об'єкту Смарагдової мережі Bugzkyi Gard National Nature Park (UA0000040).

Відповідно до частини третьої статті 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд» на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

Згідно з положенням частини другої статті 39 Закону України «Про тваринний світ» під час розміщення, проектування та забудови населених пунктів, підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконалення існуючих і впровадження нових технологічних процесів, введення в господарський обіг цілинних земель, заболочених, прибережних і зайнятих чагарниками територій, меліорації земель, здійснення лісових користувань і лісогосподарських заходів, проведення геологорозвідувальних робіт, видобування корисних копалин, визначення місць випасання і прогону свійських тварин, розроблення туристичних маршрутів та організації місць відпочинку населення повинні передбачатися і здійснюватися заходи щодо збереження середовища існування та умов розмноження тварин, забезпечення недоторканності ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу.

У Звіті з ОВД вказується, що в зоні впливу Ташлицької ГАЕС знаходяться місцезростання 49 видів рослин, що мають міжнародний, національний та регіональний созоногічні статуси, оскільки вони занесені до «Червоної книги України», «Списку судинних рослин Миколаївської області, що вимагають охорони», «Європейського червоного списку видів тварин і рослин, що перебувають на грані зникнення» та «Світового червоного списку». При піднятті

відмітки НПР до 16,9 м затоплення зазнають до 10 % особин сучасних існуючих популяцій (с. 179 – 181).

Так, наприклад:

«при заповненні водосховища до відмітки 16,9 м площа прямого знищення та підтоплення видів Сон богемський *Pulsatilla bohemica* (Червона книга України), Горицвіт весняний *Adonis vernalis* L. (регіональний нозологічний статус – рідкісний вид) досягатиме 10 – 12 га (с. 184 – 185)

в разі підняття рівня води до відмітки 16,9 м популяція видів Вероніка Гриня *Veronica gryniiana Klokov* (регіональний нозологічний статус – рідкісний вид) та Вишня Клокова *Cerasus klokovii Sobko* (Червона книга України – I (зникаючий вид) повністю підпадають під затоплення (с. 185)

у разі підняття рівня до 16,9 м буде затоплено 1,5 га популяції виду Бурачок савранський *Alyssum savranicum Andrz* (European Red List – I (невизначеного статусу))(с. 186)

в разі підняття рівня до 16,9 м під затоплення потрапляє понад 40 % площі популяції виду Ряска Буше *Ornithogalum boucheanum (Kunth) Asch* (Червона книга України – III (рідкісний вид) (с. 186 – 187)

в разі підняття рівня до 16,9 м буде затоплено 4,0 – 4,5 га популяції виду Ковила пірчаста *Stipa pennata* L. (Червона книга України – II (вразливий вид))» (с. 188), тощо.

Зауважуємо, що вищезазначене відрізняється від відомостей, наданих у заключному звіті, виконаному у 2022 році науковцями Національного науково-природничого музею НАН України, де вказується, що у зоні впливу ТГАЕС відмічені місцезростання 57 видів судинних рослин раритетної компоненти флори, що внесені до міжнародних охоронних списків, Червоної книги України, созологічного кадастру Миколаївської області (с. 1185).

Згідно з абзацом восьмим частини другої статті 11 Закону України «Про Червону книгу України» охорона об'єктів Червоної книги України забезпечується шляхом урахування спеціальних вимог щодо охорони об'єктів Червоної книги України під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно-планувальної документації, здійснення оцінки впливу на довкілля.

Крім того, зазначаємо, що в ході громадського обговорення надходили зауваження громадськості стосовно проведення репатріації та інтродукції популяцій рідкісних рослин з порушенням вимог законодавства, без дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та рішень Національної комісії з питань Червоної книги України.

Відповідно до заключного звіту з оцінки впливу планованої діяльності на популяції раритетних видів рослин міжнародного, національного та регіонального рівня охорони, рідкісні рослинні угруповання, природно-заповідні території та раритетні оселища Смарагдової мережі, виконаного науковцями Національного науково-природничого музею НАН України (додаток Ю до Звіту з ОВД) у зоні впливу Ташлицької ГАЕС відзначено угруповання 6 формацій та

13 асоціацій (*Stipeta capillatae*, *Stipeta graniticolae*, *Stipeta borysthenicae*, *Stipeta lessingiana*, *Nupharetta luteae*, *Ceratophylleta submersi*), які підлягають охороні та занесені до Зеленої книги України. Також виокремлено 10 типів біотопів, які підлягають міжнародному рівню охорони: С1.25 Занурені килимки харофітів у мезотрофних водоймах; С1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; С1.33 Викорінена занурена рослинність евтрофних водойм; С3.511 Прісноводні низькорослі угруповання *Eleocharis*; Е1.1.1 Євро-сибірські угруповання на уламках скель; F3.247 Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарослі; G1.1 Прирічкові та галерейні ліси з домінуванням *Alnus*, *Betula*, *Populus* чи *Salix*; G1.22 Мішані дубово-в'язово-ясеневі ліси великих річок; Н3.1 Кислі силікатні континентальні кліфи; Х18 Степи, що заростають лісом.

У відповідності до пункту 4 Положення про Зелену книгу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1286, охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги забезпечується шляхом врахування спеціальних вимог щодо їх збереження під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно-планувальної документації, проведення екологічної експертизи тощо.

Згідно з розміщеною на офіційному вебсайті Управління екології та природних ресурсів Миколаївської облдержадміністрації схемою екомережі, вбачається, що територія планованої діяльності розташована в межах екомережі Миколаївської області. Проте у Звіті з ОВД відсутній опис та не оцінено можливий негативний вплив на об'єкти екологічної мережі.

Окремо зазначаємо, що на рис. 3.8.3 «НПП «Бузький Гард» у складі Смарагдової мережі» Звіту з ОВД невірно вказано площу території Смарагдової мережі Bugzkyi Gard National Nature Park (UA0000040) – 6138,13 га, яка згідно з Оновленим списком офіційно прийнятих сайтів Emerald складає 6148,0 га.

5. Розділ 5 Звіту з ОВД не містить опису і оцінки можливого впливу на довкілля планованої діяльності, зумовленого кумулятивним впливом інших наявних об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, з урахуванням усіх існуючих екологічних проблем, пов'язаних з територіями, які мають особливе природоохоронне значення, на які може поширитися вплив або на яких може здійснюватися використання природних ресурсів.

Згідно зі Звітом з ОВД, Ташлицька ГАЕС є структурним підрозділом Південноукраїнської АЕС (промисловий майданчик № 19). Під час провадження планованої діяльності найбільший вплив вбачається на водне середовище, земельні ресурси, рослинний та тваринний світ.

Не зважаючи на викладене, у Звіті з ОВД зазначено про кумулятивний вплив лише в частині впливу на атмосферне повітря, а саме, що розрахунки викидів забруднюючих речовин виконані з урахуванням фонового забруднення атмосферного повітря, згідно з якими за всіма забруднюючими речовинами відсутнє перевищення значень ГДК. Проте згадані розрахунки розсіювання не надані у Звіті з ОВД.

У додатку Н до Звіту з ОВД наведено розрахунки викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря під час виконання згаданих робіт, згідно з якими розрахована кількість речовин у вигляді суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом (2902) при роботі спецтехніки складає 0,070 т/рік, однак у таблицях б/н (с. 465) та 1.5.1.1 (с. 48) прийнято значення 0,007 т/рік.

6. Згідно з додатком постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928 Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України пам'ятка ландшафту, історії, археології «Історичний ландшафт центру Буго-Гардівської паланки Війська Запорозького» (місцезнаходження: с. Богданівка Доманівського району, смт Костянтинівка Арбузинського району, м. Южноукраїнськ) внесена до Переліку об'єктів культурної спадщини національного значення за № 140001-Н.

Відповідно до листа Інституту археології НАН України від 02.12.2021 № 125/01-15-881 виконані дослідження хвостової частини Олександрівського водосховища у межах позначки 16,9 м (пам'ятки – Лідина Балка (12а), Гард (№ 31), острів Клепаний (Гардовий)). Остаточне рішення про надання дозволу на затоплення ділянок перелічених пам'яток, згідно до їх статусу (національного, місцевого значення), приймається державними органами охорони та збереження культурної спадщини відповідного рівня.

Також, у Звіті з ОВД зазначається, що Міністерство культури і мистецтв України, як спеціально уповноважений орган охорони пам'яток історії та культури, не заперечує проти заповнення Олександрівського водосховища після проведення комплексу охоронних археологічних досліджень (лист від 28.06.1996 № 9-1212/18).

Однак, Звіт з ОВД не містить жодних відомостей, щодо підтвердження відповідними компетентними органами можливості затоплення ділянок пам'яток культурної спадщини, що розташовані в межах Олександрівського водосховища та в зоні впливу планованої діяльності.

7. Звіт з ОВД не відповідає вимогам додатку 4 Порядку:

- Розділ 1 Звіту з ОВД не містить:

ситуаційної схеми з усіма нанесеними джерелами впливу на довкілля (не зазначено джерела викидів в атмосферне повітря при підготовчо-будівельних роботах, ураховуючи, що тривалість таких робіт становитиме 57 місяців);

документів, що підтверджують відповідність планованої діяльності затвердженій містобудівній документації відповідно до вимог законодавства (у разі наявності).

- Розділ 2 Звіту з ОВД не містить опису виправданих альтернатив (наприклад, географічного та/або технологічного характеру) планованої діяльності. Зазначаємо, що технічною альтернативою 2 вказана планована діяльність, що отримала рішення про відмову, без будь-яких змін чи виправлення зауважень, наданих у листі Міндовкілля від 30.06.2021 № 25/5-21/13635-21 (рішення про відмову).

- Розділ 3 Звіту з ОВД не містить інформації для всіх компонентів довкілля щодо опису ймовірної зміни довкілля без провадження планованої діяльності в межах того, наскільки природні зміни від базового сценарію можуть бути оцінені на основі доступної екологічної інформації та наукових знань.

8. Відповідно до Звіту з ОВД, в ході провадження планованої діяльності передбачається проведення рекультиваційних робіт кар'єру № 9 з відновленням рельєфу місцевості шляхом заповнення чаші кар'єру неділовими ґрунтами, будівельним сміттям та промисловими нерадіоактивними відходами в межах території Костянтинівської селищної ради Миколаївської області та роботи з берегоукріплення Олександрівського водосховища по правому березі на ділянці довжиною – 2700,0 м; по лівому березі – 1000,0 м (в розділі 7 Звіту з ОВД зазначається, що необхідно виконати кріплення берегів в повному обсязі згідно з проектною документацією та передбачене даним проектом берегоукріплення на додаткових ділянках довжиною 1270 м).

Вищезазначене є окремими видами планованої діяльності та об'єктами, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, визначеними статтею 3 Закону, однак не оцінені даним Звітом з ОВД.

Крім того, виявлено розбіжність у зазначенні відповідного пункту при посиланні на частину третю статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» під час віднесення планованої діяльності до категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля. Так, у повідомленні про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля суб'єкт господарювання посилається на частину 5 пункту 3 статті 3 згаданого Закону, а у Звіті з ОВД на пункт 4 частини 3 статті 3 цього Закону.

9. Ситуаційний та генеральний плани Ташлицької ГАЕС наведені в додатках Б і В до Звіту з ОВД мають низьку роздільну здатність, що унеможливило їх належне опрацювання. Звіт з ОВД не містить картографічних матеріалів належної якості із зображенням реального плану підприємства та проекту зі змінами, передбаченими планованою діяльністю, у тому числі межі територій, що будуть затоплені внаслідок підняття рівня води в Олександрівському водосховищі.

Принагідно зазначаємо, що посилання на с. 48 на додаток М до Звіту з ОВД не відповідає змісту згаданого додатку; таблиця 1.5.2.1.1 містить помилкове значення одиниць вимірювання для розрахованої кількості побутових відходів; на сторінці 172 помилково вказано посилання на рис. 5.2, який відсутній у Звіті з ОВД; у таблицях 1.4.1, 1.5.3.2.1 та 1.5.3.2.2 Звіту з ОВД наведено суперечливі відомості щодо характеристик Олександрівського водосховища, зокрема стосовно відстані від гирла, максимальної глибини, рівня мертвого об'єму.

Заступник Міністра

Анастасія Ведмідь 594 91 01

Олена КРАМАРЕНКО